

Seat No. : _____

AE-125

April-2016

B.A., Sem.-VI

CC-314 : Sanskrit

(EA : Vikramorvasheeyam)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

Instruction : Figures to the right indicate full marks of questions.

(2) પ્રશ્નપત્રમાં છપાયેલો પ્રશ્નક્રમાંક જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

Write the question number as printed in the question paper.

1. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો :

10

Write short note on any **two** of the following :

(1) એકાવલીપ્રસંગ: ।

(2) ભૂર્જપત્રપ્રસંગ: ।

(3) 'વિક્રમોર્વશીયમ્'– નું શીર્ષક

Title of 'વિક્રમોર્વશીયમ્' ।

(4) પુરુરવા ઉર્વશીનો મિલન પ્રસંગ

Episode of Pururava and Uravashi's Union.

(B) કોઈપણ એક શ્લોકનો અનુવાદ કરો :

4

Translate any **one** verse from the following :

(1) આવિર્ભૂતે શશિની તમસા મુચ્યમાનેવ રાત્રી-

નેશસ્યાર્ચિર્હૃતભુજ ઇવ ચ્ચિન્નભૂયિષ્ઠધૂમા ।

મોહેનાન્તર્વરતનુરિયં લક્ષ્યતે મુક્તકલ્પા

ગડ્ગા રોધ:પતનકલુષા ગુહ્વાતીવ પ્રસાદમ્ ॥

(2) ઉષ્ણાલુ: શિશિરે નિષીદતિ તરોર્મૂલાલવાલે શિખી

નિર્ભિદ્યોપરિ કર્ણિકારમુકુલાન્યાલીયતે ષટ્પદ: ।

તપ્તં વારિ વિહાય તીરનલિનીં કારણડવ: સેવતે

ક્રીડાવેશ્મનિ ચૈષ પઞ્જરશુક: ક્લાન્તો જલં યાચતે ॥

2. (A) पुरुरवानुं सर्वांगी पात्रालेखन आलेखो. 8

Write the whole characterization of 'पुरुरवा'.

अथवा/OR

नीचेनी टूंकनोंध लखो :

Write the short notes of the following :

(1) प्रियानुप्रसादनव्रतम्

(2) उर्वशीनुं पात्र

Character of 'उर्वशी'.

(B) नीचेनाभांथी कोरुपणु भे ससंदर्भ सभलवो : 6

Explain with reference to the context any **two** of the following :

(1) ततस्तया पुरुषोत्तम इति भणितव्ये पुरुरवसीति निर्गता ।

(2) छिन्नहस्तो मत्स्ये पलायिते निर्विण्णो धीवरो भणति धर्मो मे भविष्यति ।

(3) नास्ति विधेरलङ्घनीयं नाम ।

(4) महदपि परदुःखं शीतलं सम्यगाहुः ।

3. (A) नीचेनाभांथी कोरुपणु भे विशे टूंकनोंध लखो : 10

Write short note on any **two** of the following :

(1) सङ्गमनीयमणिप्रसङ्गः

(2) आयुस्-नुं पात्र

Character of 'आयुस'

(3) विदूषकनुं पात्र

Character of 'विदूषकः'

(4) पुरुरवा-उर्वशीनुं पुत्र साथे भिलन

Episode of Pururava and Uravashi's Union with their son.

(B) कोरुपणु अक श्लोकनो अनुवाद करो : 4

Translate any **one** verse from the following :

(1) बाष्पायते निपतिता मम दृष्टिरस्मि-

न्वात्सल्यबन्धि हृदयं मनसः प्रसादः ।

सञ्जातवेपथुभिरुज्झितधैर्यवृत्ति-

रिच्छामि चैनमदयं परिरब्धुमङ्गैः ॥

- (2) शमयति गजानन्यान्गन्धद्विपः कलभोऽपि सन्
भवति सुतरां वेगोदग्रं भुजङ्गशिशीर्विषम् ।
भुवमधिपतिर्बालावस्थोऽप्यलं परिरक्षितुं
न खलु वयसा जात्यैवायं स्वकार्यसहो भरः ॥

4. મહાકવિ કાલિદાસનું નાટ્યકાર તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

14

Evaluate the Great Poet Kalidasa as a Dramatist.

અથવા/OR

મહાકવિ કાલિદાસની શૈલી વિશે નોંધ લખો.

Write note on the style of Kalidasa.

5. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો :

8

Answer the following with appropriate options :

- (1) ‘વિકમોર્વશીયમ્’ના પ્રારમ્ભે કવિએ કોની સ્તુતિ કરી છે ?
(a) વિષ્ણુની (b) શિવની (c) બ્રહ્માની (d) ઈન્દ્રની
- (2) ઉર્વશી અને ચિત્રલેખા અદૃશ્ય રહેવાની કઈ વિદ્યાનો ઉપયોગ કરે છે ?
(a) પ્રાકામ્ય (b) તિરસ્કરિણી (c) અપરાજિતા (d) સમ્મોહન
- (3) સ્વર્ગમાં ભજવાયેલા નાટકમાં ઉર્વશીએ કોનું પાત્ર ભજવ્યું હતું ?
(a) વારુણીનું (b) લક્ષ્મીનું (c) સરસ્વતીનું (d) સાવિત્રીનું
- (4) પુરૂરવા કોને પક્ષીઓમાં પંડિત માને છે ?
(a) ચક્રવાક (b) મયૂર (c) કોયલ (d) રાજહંસ
- (5) ઉર્વશી અને પુરૂરવાનો પુત્ર આયુસ્ કોના આશ્રમમાં મોટો થયો હતો ?
(a) નારાયણ ઋષિ (b) ચ્યવન ઋષિ
(c) વિશ્વામિત્ર ઋષિ (d) અત્રિ ઋષિ
- (6) ‘ઉર્વશી આજીવન રાજા પુરૂરવા સાથે રહેશે’ – એવો સંદેશ કોણ લાવે છે ?
(a) નારદમુનિ (b) ચિત્રરથ (c) સત્યવતી (d) ચિત્રલેખા

- (7) કાલિદાસ કઈ શૈલીના સ્વામી છે ?
 (a) માગધી (b) વૈદર્ભી (c) ગૌડી (d) પાંચાલી
- (8) કાલિદાસનાં ત્રણેય નાટકોમાં કયો રસ મુખ્યરૂપે જોવા મળે છે ?
 (a) વીરરસ (b) શૃંગારરસ (c) હાસ્યરસ (d) કરુણરસ

(B) જોડકાં જોડો :

6

Match the following :

અ	બ
(1) સદ્ગમનીયમણિ:	– પશ્ચાત્ વિદ્યુલ્લતા ।
(2) મણિકણ્ઠક:	– મણિમહેલ: ।
(3) ગાલવ:	– મયૂર: ।
(4) પ્રિયાનુપ્રસાદનવ્રતમ્	– ઉપકૃતં ખલુ દાનવૈ: ।
(5) પ્રથમં મેઘરાજિ	– પાર્વતીચરણસમ્ભવ: ।
(6) ઉર્વશી	– ભરતમુને: શિષ્ય: ।

AE-125

April-2016

B.A., Sem.-VI

CC-314 : Sanskrit

(EB : Prachin Bharatiya Lekhankala)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

Instruction : Figures to the right indicate full marks of questions.

(2) પ્રશ્નપત્રમાં છપાયેલો પ્રશ્નક્રમાંક જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

Write the question number as printed in the question paper.

1. (A) બ્રાહ્મીલિપિનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ વર્ણવો. 10

ब्राह्मीलिपि का उद्भव और विकास बताइए ।

અથવા/अथवा

‘अर्वाचीन लिपिओनी जननी ब्राह्मीलिपि છે.’ વિધાનની સમીક્ષા કરો.

‘अर्वाचीन लिपियों की जननी ब्राह्मी लिपि है ।’ વિધાનની સમીક્ષા કરો.

(B) નીચેના શબ્દો બ્રાહ્મીલિપિમાં લખો : (ગમે તે ચાર) 4

निम्नलिखित शब्दों को ब्राह्मी लिपि में लिखिए : (किन्हीं चार)

(1) देवानं	(2) सरस्वती	(3) गोवर्धनः
(4) प्रार्थना	(5) अभिनन्दनः	(6) अधयायः
(7) मृत्युः	(8) मुश्केली	

2. (A) દેવનાગરીલિપિના વિકાસના તબક્કા વર્ણવો. 10

देवनागरी लिपि के विकास के सोपान बताइए ।

અથવા/अथवा

देवनागरीलिपिની વિશેષતાઓ વર્ણવો.

देवनागरी लिपि की विशेषताओं का निर्देश कीजिए ।

(B) કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

4

કિન્હીં ઢો પ્રશ્નોં કા ઉત્તર ઢીજિલે ।

(1) લિપિની વ્યાખ્યા લખો.

લિપિ કી પરિભાષા બતાઙ્લે ।

(2) ઢેવનાગરીલિપિ કયા કયા નામથી ઓળખાય છે ?

ઢેવનાગરી લિપિ કિન-કિન નામ સે જાની જાતી હે ?

(3) ઢેવનાગરીલિપિ કઈ રીતે લખાય છે ?

ઢેવનાગરી લિપિ કિસ તરહ લિલિખ જાતી હે ?

(4) ઢેવનાગરી નામ કઈ રીતે રાખવામાં આવ્યું છે ?

ઢેવનાગરી નામ કિસ તરહ રખા ગયા ?

3. (A) નાગરી લિપિની વૈજ્ઞાનિકતા વિષે નોંધ લખો.

10

નાગરી લિપિ કી વૈજ્ઞાનિકતા પર ટિપ્પણી લિલિખેલે ।

અથવા/અથવા

‘નાગરીમાં આઢર્શ વૈજ્ઞાનિકલિપિના પ્રાયઃ બધા ગુણ વિઢ્યમાન છે.’ – વિઢ્યાન સમજાવો.

‘નાગરી મેં આઢર્શ લિપિ કે સખી ગુણ પ્રાયઃ વિઢ્યમાન હે ।’ વિઢ્યાન કી સમીક્ષા કીજિલે ।

(B) નીચેના શબ્ઢો ઢેવનાગરીલિપિમાં લખો : (ગમે તે ચાર)

4

નિમ્નલિલિખિત શબ્ઢોં કો ઢેવનાગરી લિપિ મેં લિલિખિલે : (કિન્હીં ચાર)

(1) અર્ચના

(2) કૃષ્ણઃ

(3) પ્રતિઢ્વનિ

(4) જ્ઞાનબિન્ઢુઃ

(5) વ્યાખ્યા

(6) કેવલ્યમ્

(7) પલ્લવિત

(8) કોશલેન્ઢ્રઃ

4. (A) અશોકના શિલાલેખોનું સાંસ્કૃતિક મહત્ત્વ વર્ણવો.

10

અશોક કે શિલાલેખોં કા સાંસ્કૃતિક મહત્ત્વ બતાઙ્લે ।

અથવા/અથવા

ગીરનારના શિલાલેખોનું સામાજિક મહત્ત્વ વર્ણવો.

ગીરનાર કે શિલાલેખોં કા સામાજિક મહત્ત્વ બતાઙ્લે ।

(B) नीचेनामांथी गभे ते अेक उपर नोंध लभो :

4

निम्नलिखित प्रश्नों में से एक पर टिप्पणी लिखिए :

- (1) अशोकना शिलालेखोनी विशेषता वर्णवो.
अशोक के शिलालेखों की विशेषता बताइए ।
- (2) रुद्रदामनना शिलालेखनो सार लभी विशेषताओ वर्णवो.
रुद्रदामन के शिलालेख का सार देकर विशेषताएँ बताइए ।

5. (A) योग्य विकल्प पसंद करी जवाब लभो :

8

योग्य विकल्प पसंद करके उत्तर लिखिए :

- (1) सौथी प्राचीन लिपि कर्छ छे ?
सबसे प्राचीन लिपि का नाम क्या है ?
(a) देवनागरी (b) शारदा (c) ब्राह्मी
देवनागरी शारदा ब्राह्मी
- (2) ब्राह्मीलिपिमां केटलां व्यंजन छे ?
ब्राह्मी लिपि में कितने व्यंजन हैं ?
(a) 36 (b) 32 (c) 42
- (3) ब्राह्मीलिपि कर्छ रीते लभाय छे ?
ब्राह्मी लिपि किस तरह लिखि जाती है ?
(a) डाभेथी जभणी तरङ्ग
दाहिनी ओर से बाईं ओर
(b) जभणीथी डाभी तरङ्ग
बाईं ओर से दाहिनी ओर
(c) उपरथी नीचे तरङ्ग
ऊपर से नीचे की ओर
- (4) दक्षिण भारतना हस्तप्रतभंडारोमां कर्छ लिपिमां लभायेली पाण्डुलिपि संग्रहायेली छे ?
दक्षिण भारत के हस्तप्रतभण्डारों में किस लिपि में लिखी पाण्डुलिपियाँ संग्रहित है ?
(a) ग्रन्थलिपि (b) ब्राह्मीलिपि (c) देवनागरी
ग्रन्थलिपि ब्राह्मी लिपि देवनागरी
- (5) देवनागरी लिपिमांथी कर्छ लिपिनो विकास थयो ?
देवनागरी लिपि में से किस लिपि का विकास हुआ ?
(a) कुटीला (b) शारदा (c) ग्रन्थ
कुटीला शारदा ग्रन्थ

- (6) गिरनारनो अशोकनो शिलालेख कर्छ भाषामां लभायेलो छे ?
गिरनार का अशोक का शिलालेख कौन सी भाषा में लिखा हुआ है ?
(a) ब्राह्मी	(b) प्राकृत	(c) संस्कृत
ब्राह्मी	प्राकृत	संस्कृत
- (7) ललितविस्तर ग्रन्थमां केटली लिपिनो उल्लेख छे ?
ललितविस्तर ग्रन्थ में कितनी लिपियों का उल्लेख मिलता है ?
(a) 35	(b) 64	(c) 37
- (8) शिलालेख कोने कडेवामां आवे छे ?
शिलालेख किसे कहा जाता है ?
(a) कागज पर चित्रित डोय.
कागज पर चित्रित होता है ।
(b) पत्थर पर कोतरेल डोय.
पत्थर पर नक्काशी किया गया ।
(c) कलमथी लभेय डोय.
कलम से लिखा गया ।

(B) ढाली जग्या पूरो :

6

रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

- (1) भारतीय प्राचीन लिपिविद्याना पिता _____ छे.
भारतीय प्राचीन लिपिविद्या के पिता _____ हैं ।
- (2) अर्वाचीन लिपिओ _____ लिपिमांथी आवी छे.
अर्वाचीन लिपियों _____ लिपि से आई है ।
- (3) ई.स. 350 पछी ब्राह्मी लिपि _____ अने _____ रूपे बे प्रवाडमां विभक्त थई.
इ.स. 350 के बाद ब्राह्मी लिपि _____ और _____ के रूप दो प्रवाह में विभक्त हो गई ।
- (4) देवनागरी लिपिमां व्यंजननी आगण लगावायेली मात्राने _____ कडे छे.
देवनागरी लिपि में व्यंजन के आगे लगाई हुई मात्रा को _____ कहते है ।
- (5) गुजरातना नागर ब्राह्मणो साथे _____ लिपिने संबंध छे.
गुजरात के नागर ब्राह्मणों के साथ _____ लिपि का संबंध है ।
- (6) गुजरातमां अशोकनो प्रसिद्ध शिलालेख _____ नगरमां भणे छे.
गुजरात में अशोक का प्रसिद्ध शिलालेख _____ नगर में मिलता है ।